

УДК 616.98:316.647

В. В. ДАЦЮК,
аспірант кафедри соціальної і гуманітарної політики,
Національна академія державного управління
при Президентові України

ОСОБЛИВОСТІ МЕХАНІЗМІВ ПУБЛІЧНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ ПРОТИДІЇ СТИГМИ ТА ДИСКРИМІНАЦІЇ ВІЛ-ІНФІКОВАНИХ

Стаття присвячена аналізу механізмів публічної політики у сфері протидії стигми та дискримінації ВІЛ-інфікованих. Досліджено значимість та взаємозв'язок різних механізмів публічної політики як засобу профілактики та протидії стигматизації та дискримінації ВІЛ-інфікованих. Установлено, що тільки у разі використання всього інструментарію публічної політики можлива ефективна боротьба з проблемою стигми та дискримінації щодо людей, які живуть із ВІЛ. Показано, що основною умовою ефективного функціонування публічної політики щодо розв'язання зазначеної проблеми є створення відкритого, конструктивного діалогу між владою та громадою з включенням в обговорення самих людей, які живуть із проблемою ВІЛ/СНІДу. Лише за цієї умови ефективна публічна політика з використанням комплексу її механізмів спроможна виробити адекватні рішення та залучити необхідні ресурси для подолання стигми та дискримінації щодо людей, які живуть з ВІЛ/СНІДом.

Ключові слова: публічна політика, механізми, стигма, дискримінація, громадське суспільство, ВІЛ/СНІД.

V. V. DATSYUK,

Post-graduate student of the Department of Social and Humanitarian Policy of the National Academy for Public Administration under the President of Ukraine

PECULIARITIES OF PUBLIC POLICY MECHANISMS FOR STIGMA ACTIVITY AND DISCRIMINATION OF PLHIV

The article is devoted to the analysis of public policy instruments in the area of struggle against stigma and discrimination of HIV-infected people. The significance and interrelationship of various mechanisms of public policy as a means of preventing and counteracting the stigma and discrimination of HIV-infected people are investigated. It is established that only with the use of all the tools of public policy it is possible to effectively tackle the problem of stigma and discrimination against people living with HIV. It is shown that the main condition for the effective functioning of public policy in solving this problem is the establishment of an open, constructive dialogue between the authorities and the community, including the discussion of the people living with HIV/AIDS. Only under this condition effective public policies, using a set of its mechanisms, are capable of developing adequate solutions and attracting the necessary resources to overcome stigma and discrimination against people living with HIV/AIDS.

Key words: public policy, mechanisms, stigma, discrimination, public society, HIV AIDS.

В. В. ДАЦЮК,

аспірант кафедри соціальної і гуманітарної політики, Національна академія державного управління при Президенті України

ОСОБЕННОСТИ МЕХАНИЗМОВ ПУБЛІЧНОЇ ПОЛІТИКИ В СФЕРІ ПРОТИВОДЕЙСТВИЯ СТИГМЕ И ДИСКРИМИНАЦИИ ВИЧ-ИНФИЦИРОВАННЫХ

Статья посвящена анализу механизмов публичной политики в сфере противодействия стигме и дискриминации ВИЧ-инфицированных. Исследованы значимость и взаимосвязь различных механизмов публичной политики как средства профилактики и противодействия стигматизации и дискриминации ВИЧ-инфицированных. Установлено, что только при использовании всего инструментария публичной политики возможна эффективная борьба с проблемой стигмы и дискриминации в отношении людей, живущих с ВИЧ. Показано, что основным условием эффективного функционирования публичной политики по решению указанной проблемы является создание открытого, конструктивного диалога между властью и обществом с включением в обсуждение самих людей, живущих с проблемой ВИЧ/СПИДа. Только при этом условии эффективная публичная политика с использованием комплекса ее механизмов способна выработать адекватные решения и привлечь необходимые ресурсы для преодоления стигмы и дискриминации в отношении людей, живущих с ВИЧ/СПИДом.

Ключевые слова: публичная политика, механизмы, стигма, дискриминация, гражданское общество, ВИЧ/СПИД.

Постановка проблеми. Соціальні проблеми, економічна та політична нестабільність, виклики суспільства потребують корінних змін у прийнятті управлінських рішень. Але існуюча адміністративно-управлінська система не в змозі взяти на себе тягар зобов'язань та розв'язати нагальні проблеми суспільства. Недосконалість, невідповідність та неадекватність управлінських рішень щодо соціально значущих проблем призводять до погіршення ситуації та напруження в суспільстві. Саме такі реалії склалися у сфері стигматизації та дискримінації щодо ВІЛ-інфікованих.

Проблема стигми та дискримінації людей, які живуть з ВІЛ, – це досі болюча проблема сучасного українського суспільства. Епідемія ВІЛ/СНІДу продовжує поширюватися, причому більшість інфікованих, як правило, молоді, соціально активні люди працездатного віку. Стигматизація та дискримінація саме цієї групи ВІЛ-інфікованих справляють особливо негативний вплив як на соціальне-економічне життя держави, так і на суспільство в цілому.

Проблема стигми та дискримінації ВІЛ-інфікованих – це багатогранна проблема, у процесі розв'язання якої необхідно враховувати не тільки медичні, соціальні, економічні, правові аспекти, а й реабілітаційні, психологічні, освітні. Саме тому проблема стигми та дискримінації потребує комплексного підходу та нестандартних управлінських рішень. Ефективна боротьба зі стигмою та дискримінацією ВІЛ-інфікованих можлива лише за ефективного менеджменту цього процесу. Саме на вирішення цих питань спрямована публічна політика.

Аналіз останніх публікацій за проблематикою та визначення невирішених раніше частин загальної проблеми. Публічна політика як дефініція досить нове поняття в науковій практиці. Раніше абсолютна більшість наукових досліджень була присвячена дослідженню державної політики. Але розвиток громадянського суспільства і його вплив на прийняття суспільних рішень та функціонування держави в країнах із розвинутою демократією потребували нових механізмів розв'язання суспільних проблем. У цих умовах державна політика як наукова дисципліна вже неспроможна відповісти на виклики сьогодення. Саме тому сформувалась публічна політика як наукова дисципліна, що спрямована на визначення, формування та розв'язання соціально значимих проблем [19; 20].

На цей час не існує загальновизнаного поняття публічної політики. Серед науковців досі відсутня узгоджена думка щодо визначення поняття “публічна політика”. Так, наприклад, російський дослідник Ю.А.Красин вважає, що публічна політика це і є саме “публічна” політика, тому що “державна покликана представляти інтереси громадян” [4]. Іншої думки дотримується російський дослідник А.А.Галкин із співавторами. Вони вважають, що публічна сфера, зокрема, публічна політика більш вузьке поняття, на відміну від державної сфери та перебуває на перехресті інститутів влади та громадянського суспільства [17]. Водночас О.П.Дем'янчук визначає публічну політику як “програму дій, спрямовану на розв'язання певної проблеми чи комплексу проблем, досягнення поставленої мети” [2]. Відомий американський учений Дж.Андерсон дотримується думки, що публічна політика – це “політика, що вироблена урядовими чиновниками і органами влади і зачіпає значну кількість людей” [1]. П.Леслі визначає публічну політику як “напрямок дій або отримання політики, яка спроможна розв'язати якусь проблему або комплекс проблем” [7]. При цьому Г.В.Музиченко наголошує, що публічна політика – це “політика, що здійснюється структурою публічної влади і визначається як механізм підтримки публічного порядку” [5]. Вітчизняна дослідниця С.В.Ситник зазначає, що публічна політика – це “мережа двох переплетень, як горизонтальної, так і вертикальної, де основним є вироблення рішень згори вниз і знизу вгору” [12]. Разом з тим більшість сучасних дослідників схиляються до того, що публічна політика – це більш ширше поняття порівняно з державною політикою. Так, на думку О.П.Дем'янчука, публічна політика здійснюється державними, недержавними структурами, бізнес-представництвами та організаціями [2]. Слід зазначити, що публічна політика – це нове поняття, яке викликане потребами сучасного суспільства. З цим згодна В.Т.Нанівська, яка вважає, що “публічна політика – новий виклик до публічних змін у соціумі” [6].

Як видно, осмислення поняття публічної політики досі триває та має різні підходи. Але все-таки більшість дослідників на сьогодні схиляються до думки, що публічна політика – політика не лише держави, а й політика, яка здійснюється широким колом недержавних структур. Тобто публічна політика можлива лише тоді, коли держава поступається частиною своїх повноважень на користь громадянському суспільству. Важливо відзначити, що публічна політика може бути реалізована лише в країнах із демократичною формою правління. Це зумовлено тим, що публічна політика здійснюється не тільки державою, а й недержавними інституціями – об'єднаннями громадян, приватним сектором та ін. Публічна політика, з одного боку, сприяє розбудові демократичної правової держави та забезпечує її сталий і безпечний розвиток, з другого – ефективна публічна політика можлива лише за розвинутого демократичного суспільства, за умови рівноваги різних гілок влади [13].

Метою публічної політики є розв'язання соціально значущих суспільних проблем, до яких, зокрема, належить проблема стигми та дискримінації людей, які живуть із ВІЛ (ЛЖВ). Епідемія ВІЛ/СНІДу потребує запобігання поширенню таких явищ, як стигми та дискримінації. Ці негативні явища, пов'язані з ВІЛ-інфекцією, призводять до втрати контролю над поширенням епідемії [21; 22]. У цій ситуації саме впровадження інструментів публічної політики може мати вирішальне значення в розв'язанні цієї болючої медико-соціальної проблеми. Але слід зазначити, що на сьогодні немає чіткого розуміння та узгодження між науковцями, медиками та політичними діячами щодо механізмів функціонування й реалізації публічної політики на практиці в подоланні наслідків епідемії ВІЛ/СНІДу на теренах України, зокрема боротьби зі стигмою та дискримінацією ВІЛ-позитивних людей. Це зумовлює пошук нових методів, шляхів, а також удосконалення існуючих механізмів функціонування публічної політики та впровадження їх у життя.

Мета дослідження полягає у визначенні особливостей механізмів публічної політики в контексті протидії стигмі та дискримінації людей, які живуть з ВІЛ/СНІДом в Україні.

Виклад основного матеріалу. Епідемія ВІЛ/СНІДу в Україні негативно впливає на всі сфери життєдіяльності держави. Але проблема не лише медична або соціальна. На думку І.І.Хожило, проблема ВІЛ/СНІДу вимагає “мультидисциплінарного підходу у наукових галузях, як медична, правознавча, політична, культурна, педагогічна та інші” [16]. Але в сучасному українському сьогоденні відмічається невчасне та недостатнє реагування з боку держави на соціально значущі проблеми. Це, як правило, призводить до загострення та навіть до поширення й поглиблення проблеми. Саме це, можливо, і є одним з основних факторів поширення епідемії ВІЛ/СНІДу та її наслідків в Україні.

Одним із руйнівних наслідків епідемії ВІЛ/СНІДу є стигматизація та дискримінація ВІЛ-інфікованих [21; 22]. Проблема стигми та дискримінації ВІЛ-інфікованих не тільки негативно впливає на соціально-економічний стан у державі, а й може призводити до деструктивних змін та поглядів у соціумі. Ураховуючи чисельність ВІЛ-позитивних осіб, можна вважати, що стигма та дискримінація щодо них є загрозою національній безпеці України. Це потребує негайного та рішучого реагування з боку як держави, так і соціуму в цілому. Для боротьби з цією медичною та соціально-політичною проблемою можуть бути використані механізми публічної політики – ефективного інструменту розв'язання соціально значущих проблем. Процес вибору конкретного механізму або кількох механізмів публічної політики для розв'язання проблеми стигматизації та дискримінації ВІЛ-інфікованих повинен бути виваженим та враховувати особливості впровадження цих механізмів – як самих механізмів та середовища впровадження, так і конкретної соціально-політичної, медичної та економічної ситуації. З цим погоджується більшість дослідників. Так, російський дослідник І.П.Понкін зазначає, що “вибір інструментарію здійснюється комплексно, узгоджено залежно від політичної ситуації та вимог соціуму” [9].

Публічна політика має у своєму арсеналі досить багатий інструментарій. Інструментом публічної політики можна вважати спосіб обирання тих чи інших дій. При цьому механізм публічної політики – це сам процес здійснення публічної політики. Механізм та інструмент публічної політики співвідносяться як частина та ціле.

Серед механізмів публічної політики вирізняють інформаційний, нормативно-правовий, організаційний, освітній, адміністративний та інші механізми. Водночас найбільш ефективних та оптимальних результатів розв'язання соціально значущих проблем можна досягнути за умови комплексного використання різних інструментів публічної політики. Слід наголосити, що неможливо застосувати один механізм, не враховуючи інший. Кожний механізм публічної політики – це єдина система цілісного організму, що працюють синхронно та гармонійно, доповнюють один одного та тим самим підсилюють вплив одного механізму на інший. Кінцевим етапом такої взаємодії найчастіше може бути поступове розв'язання проблеми в існуючих реаліях життя держави [10].

Сучасні механізми публічної політики щодо протидії стигмі та дискримінації ВІЛ/СНІДу в Україні недостатньо розроблені з різних причин: по-перше, відсутня співпраця між державним та недержавним сектором щодо стигми та дискримінації ВІЛ-інфікованих; по-друге, держава значною мірою перекладає функції допомоги ВІЛ-інфікованим на громадські організації та на самих ВІЛ-інфікованих; по-третє, існує недостатня поінформованість громадського суспільства щодо проблеми стигми та дискримінації людей, які живуть з ВІЛ; по-четверте, є правова незахищеність людей, які живуть з цією проблемою; по-п'яте, це низький рівень толерантності українського суспільства до ЛЖВ; по-шосте, недостатньо розроблена правова база щодо протидії стигмі та дискримінації уразливих груп населення, зокрема ВІЛ-інфікованих. Але основним фактором існування цієї проблеми є відсутність стратегії протидії стигмі та дискримінації ВІЛ-інфікованих, яка була би підтримана суспільством. Також певний вплив на значимість цієї проблеми справляють як соціально-політичні зміни в українському суспільстві, так і трансформації світових процесів взагалі. Таким чином, усе вищезазначене зумовлює необхідність розробки виваженої та ефективної публічної політики щодо боротьби зі стигмою та дискримінацією ВІЛ-інфікованих, спираючись на досвід та досягнення інших країн [18; 21; 22].

У цьому контексті потрібно взяти до уваги нові світові тенденції використання інструментів публічної політики для оптимізації функціонування держави, вирішення соціально значущих проблем та поліпшення життя людей.

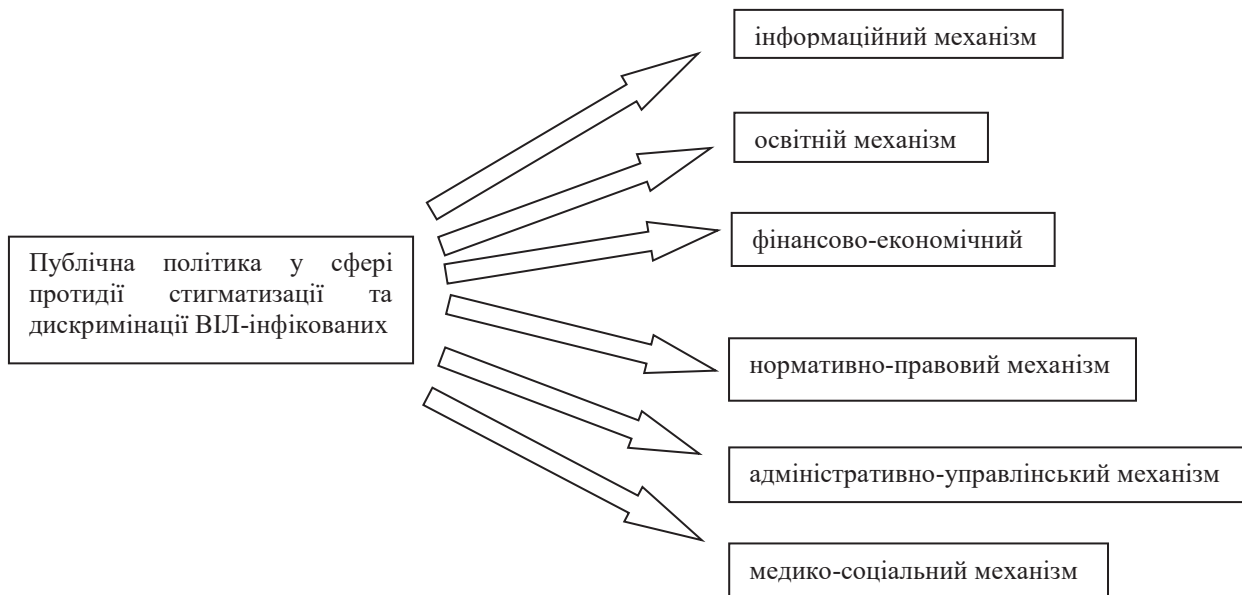
Функціонування публічної політики здійснюється шляхом використання її механізмів та втілення їх у процеси управління та прийняття рішень. Дієві механізми публічної політики, на думку Т.М.Сегеди, лежать в основі ефективного розв'язання проблеми та належного функціонування держави [11]. К.С.Кандагура підкреслює, що завжди будь-який механізм як система, засіб, спосіб, сукупність дій має на меті досягнути певний результат [3].

У науковій літературі існують поняття як механізмів публічної політики, так і механізмів державної політики. Зокрема, С.О.Телешун вважає, що механізми публічної політики – це певний набір інструментів, що дозволяє узгодити інтереси при виробленні політичних, суспільних, інформаційних рішень [14]. Водночас О.В.Худоба розглядає механізми державної політики як “систему політичних, організаційних, правових, соціальних, економічних засобів цілеспрямованого впливу органів державного управління” [15]. Необхідно підкреслити, що в багатьох аспектах розуміння механізмів як публічної, так і державної політики дужі схожі. Це зумовлено тим, що державна політика є складовою публічної політики. Тобто публічна політика є більш ширшим поняттям, ніж державна політика.

Забезпечення ефективного функціонування публічної політики потребує чіткого її розуміння. Але на сьогодні немає загально визнаного та досконалого визначення механізмів публічної політики, оскільки до недавнього часу науковці зосереджували увагу лише на механізмах державної політики. Тим більше це стосується реалізації механізмів публічної політики як інструменту боротьби зі стигмою та дискримінацією ВІЛ-інфікованих.

На сьогодні у науковій практиці немає визначення терміна механізми публічної політики у сфері протидії стигмі та дискримінації людей, які живуть з ВІЛ/СНІДом. Необхідно розуміти, що, з одного боку, ці механізми повинні бути спрямовані на запобігання стигмі та дискримінації щодо ВІЛ-позитивних людей, з другого – реалізація цих механізмів має здійснюватися шляхом широкого залучення недержавних інституцій.

Серед механізмів публічної політики у сфері боротьби зі стигмою та дискримінацією ВІЛ-інфікованих можна виділити медико-соціальний, нормативно-правовий, освітній, фінансово-економічний, адміністративно-управлінський та інформаційний механізми.

Механізми публічної політики в сфері протидії стигмі та дискримінації ВІЛ-інфікованих

ВІЛ-інфіковані повинні мати безперешкодний доступ до медичної допомоги та забезпечуватися всіма необхідними ліками. Від своєчасного та постійного лікування залежить життя ВІЛ-інфікованих людей. Це не викликає сумнівів, але й досі з різних причин означене питання досить далеко до досконалості. ВІЛ-інфіковані потребують належного соціального догляду та реабілітації. Саме на вирішення цих питань спрямований медико-соціальний механізм публічної політики.

Інформаційний механізм є найбільш впливовим інструментом публічної політики. Він реалізується через сукупність різноманітних інформаційних потоків. Метою інформаційного механізму публічної політики є висвітлення, аналіз та контроль за розв'язанням суспільних проблем. Цей механізм – основний засіб зв'язку між владою та суспільством. Завдяки йому справляється вплив недержавних інституцій на процес прийняття рішень. Разом з тим інформаційний механізм публічної політики є інструментом поширення інформації про заходи і наміри влади та оцінки реакції суспільства на ці дії. Інформаційний механізм публічної політики дає змогу гнучко реагувати на потреби суспільства та оцінювати ефективність дій. Важливо відзначити, що саме через інформаційний механізм громадянське суспільство в демократичній державі здійснює контроль за діями влади та, таким чином, впливає на них. Саме ефективне використання інформаційного механізму публічної політики сприяє формуванню соціально-активного громадянського суспільства та демократичному розвитку держави. Ю.А.Подзолков стверджує, що це “своєрідні інститути публічної політики, що слугують відповідним майданчиком передачі суспільно важливої інформації” [8]. Інформаційний механізм складається в основному із засобів масової інформації, в тому числі, онлайн ЗМІ. Також у ролі інформаційного механізму публічної політики можуть виступати соціальні мережі, блогери, громадські організації. У сучасному світі роль інформаційного механізму постійно зростає. Це пов'язано зі зростанням впливу ЗМІ на суспільну думку. Інформаційний механізм публічної політики може справляти як позитивний, так і негативний вплив на громадську думку, зокрема щодо ВІЛ-інфікованих. Поширення недостовірної інформації призводить до хибних уявлень про лю-

дей, що живуть із ВІЛ-інфекцією та породжує в суспільстві такі явища, як стигма і дискримінація щодо них.

Для ефективного застосування інформаційного механізму публічної політики, зокрема, для протидії стигматизації та дискримінації ВІЛ-інфікованих, необхідно не тільки розуміння масштабів проблеми та висвітлення її спеціалістами. Інформація, що подається, повинна бути відкритою, прозорою, доступною, багатовекторною. Слід відмітити, що при використанні інформаційного механізму публічної політики необхідно дотримуватися принципів та норм законодавства. Забезпечення ефективного та прозорого функціонування інформаційного механізму публічної політики – запорука успіху в боротьбі зі стигмою та дискримінацією ВІЛ-інфікованих в Україні.

Іншим важливим фактором публічної політики у сфері протидії стигматизації та дискримінації ВІЛ-інфікованих є освітній механізм. Неможна недооцінювати освітній механізм публічної політики, оскільки саме з браком знань пов'язано формування дискримінації та стигматизації ВІЛ-інфікованих. Освітній механізм публічної політики можна визначити як систему просвітницького процесу, в рамках якого надаються знання щодо виникнення, шляхів зараження, методів профілактики ВІЛ-інфекції, а також базова інформація стосовно принципів гуманізму, свобод та прав людини. Освітній механізм публічної політики – це складна організаційна система, що забезпечує безперервний процес навчання в навчальних інституціях. Освітній механізм доволі тісно переплітається з інформаційним інструментом публічної політики, але не обмежується ним. Освітній механізм також може реалізовуватися шляхом впровадження спеціальних освітніх програм та курсів щодо протидії стигмі та дискримінації ЛЖВ у навчальних закладах. Саме цей механізм є початком пускових змін у світогляді молоді, осмисленні проблеми стигми й дискримінації та формуванні толерантного ставлення до ЛЖВ.

Успіх у боротьбі зі стигмою та дискримінацією ВІЛ-інфікованих людей неможливий без належної законодавчої бази. Ці питання вирішує нормативно-правовий механізм публічної політики, який можна визначити як комплекс нормативно-правових актів, спрямованих, зокрема, на захист свобод та прав, толерантного ставлення, профілактику дискримінації та адаптації до суспільного життя ВІЛ-інфікованих. Тільки за умови ефективного використання нормативно-правового механізму публічної політики можливе дотримання медичних, трудових, культурних, правових, конституційних прав та свобод щодо ВІЛ-інфікованих пацієнтів в Україні. Цей механізм є частиною загальних демократичних принципів та норм. Ці принципи закріплені в Конституції України та наголошують, що всі мають рівні конституційні права і свободи, є рівними перед законом. Не може бути привілеїв чи обмежень за ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статті, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, за мовними та іншими ознаками. Але ВІЛ-інфіковані є більш уразливою групою населення внаслідок свого статусу. Тому вони потребують особливої уваги та захисту. Водночас було б неправильним обмежувати нормативно-правовий механізм публічної політики відносно ВІЛ-інфікованих лише захистом їх прав. Нормативно-правовий механізм публічної політики повинен також забезпечувати регулювання інших сфер життя, що стосуються ВІЛ-інфікованих. Тобто нормативно-правовий механізм забезпечує функціонування інших механізмів (медико-соціального, освітнього, фінансово-економічного, адміністративно-управлінського та інформаційного) публічної політики у сфері профілактики та протидії стигматизації та дискримінації ВІЛ-інфікованих.

Ефективне функціонування різних механізмів публічної політики у сфері боротьби зі стигмою та дискримінацією ВІЛ-інфікованих неможливе без механізмів забезпечення виконання та контролю прийнятих рішень. Саме вирішення цих питань залежить від впровадження та належного функціонування адміністративно-управлінського механізму публічної політики. Цей механізм можна визначити як комплекс адміністративних, організаційних, управлінських заходів публічної політики, метою яких є забезпечення виконання, регулювання, організації та контролю прийнятих рішень щодо профілактики й боротьби зі стигмою та дискримінацією

ВІЛ-інфікованих. Метою реалізації цього механізму є взаємодія державних, недержавних та приватних інституцій, яка спрямована на розв'язання існуючих суспільних проблем, зокрема проблеми стигматизації та дискримінації ВІЛ-інфікованих. Адміністративно-організаційний механізм публічної політики забезпечує впровадження результативних рішень на різних рівнях, контроль за їх здійсненням та моніторинг ефективності проведення їх у суспільстві. Слід зазначити, що моніторинг є важливим компонентом цього механізму публічної політики. Завдяки моніторингу здійснюється збирання інформації та на підставі її проводиться аналіз, робляться висновки та розробляються рекомендації і прогнозування. Саме моніторинг як складова адміністративно-організаційного механізму виступає базовим фактором у прийнятті управлінських рішень.

Ефективна боротьба зі стигмою та дискримінацією, пов'язаною з ВІЛ-інфекцією, із використанням інструментів публічної політики неможлива без економічного забезпечення функціонування всього комплексу заходів. Економічна складова публічної політики визначає рівень і якість прийнятих рішень, перебіг політичних та соціальних процесів та, в остаточному підсумку, ефективність функціонування публічної політики. Фінансово-економічний механізм публічної політики впливає на публічну політику як безпосередньо, так і опосередковано, зумовлюючи загальну її спрямованість. Фінансово-економічний механізм виступає базою і найважливішим елементом при розв'язанні соціально значущих проблем, якою є проблема стигматизації та дискримінації ЛЖВ. Але ефективне функціонування фінансово-економічного механізму публічної політики можливе лише за умов належного впровадження інших механізмів публічної політики, зокрема нормативно-правового та адміністративно-організаційного.

Висновки. Таким чином, належна та ефективна боротьба з проблемою стигми та дискримінації щодо ЛЖВ можлива лише при використанні всього інструментарію публічної політики. Причому впровадження механізмів публічної політики для розв'язання проблеми стигми та дискримінації щодо ВІЛ-інфікованих потребує гнучкості, швидкого реагування, урахування національних та регіональних особливостей. Але основною умовою ефективного функціонування публічної політики щодо розв'язання зазначеної проблеми є створення відкритого, конструктивного діалогу між владою та громадою із включенням в обговорення самих людей, які живуть із проблемою ВІЛ/СНІДу. Це потребує інтеграції спільних цілей, узгодження програм та включення в процес розробки стратегії боротьби зі стигмою та дискримінацією ВІЛ-інфікованих недержавних та державних акторів, незалежних експертів, громадських організацій, політичних діячів і громади. Лише за цієї умови ефективна публічна політика з використанням комплексу її механізмів спроможна виробити адекватні рішення та залучити необхідні ресурси для подолання стигми й дискримінації щодо людей, які живуть із ВІЛ/СНІДом.

Перспективи подальших досліджень. Інструментарій публічної політики – це сучасний та ефективний засіб боротьби зі стигмою та дискримінацією ВІЛ-інфікованих. Водночас питання реалізації та використання механізмів публічної політики у сфері боротьби зі стигмою і дискримінацією ВІЛ-інфікованих потребує подальших досліджень.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андерсон Д. Публичная политика: от теории к практике / Д. Андерсон ; сост. и науч. ред. : Н. Ю. Данилов, О. Ю. Гуров, Н. Г. Жидков. – СПб. : Алетей, 2008. – 356 с.
2. Дем'янчук О. П. “Державна політика” та “публічна політика”: варіант перехідного періоду / О. П. Дем'янчук // Наукові записки. – Київ : Нац. ун-т “Києво-Могилян. акад.”, 2000. – Т. 18: Політичні науки. – С. 31–36.
3. Кандагура К. С. Механізм державного управління у сфері взаємовідносин влади з інститутами громадянського суспільства [Електронний ресурс] / К. С. Кандагура // Державне управління: удосконалення та розвиток. – 2015. – № 1. – Режим доступу : <http://www.dy.nauka.com.ua/?op=1&z=808>.

4. Красин Ю. А. Публичная сфера и публичная политика в российском измерении / Ю. А. Красин // *Полития*. – 2004. – № 3. – С. 5–23.
5. Музиченко Г. В. Державна політика України: основи визначення та аналізу в межах політичної науки [Електронний ресурс] / Г. В. Музиченко // *Global international scientific analytical project*. – Режим доступу : <http://gisap.eu/ru/node/504>.
6. Нанівська В. Т. Публічна політика – виклик для нової влади [Електронний ресурс] / В. Т. Нанівська // *Інформаційний бюлетень Міжнародного центру перспективних досліджень : вісн. центру*. – 2005. – № 42 (301). – Режим доступу : http://icps.newagelab.com.ua/pub/files/41/47/nl_ukr_20051205_0301.pdf.
7. Пал Л. А. Аналіз державної політики / Л. А. Пал ; пер. з англ. І. Дзюби. – Київ : Основи, 1999. – 422 с.
8. Подзолков Ю. А. Публічна політика в Україні: нові принципи взаємодії влади та громадянського суспільства : автореф. дис. ... канд. політ. наук : 23.00.02 / Подзолков Ю. А. ; Нац. ун-т “Одес. юрид. акад.”. – Одеса, 2015. – 16 с.
9. Понкин И. В. Общая теория публичного управления : избранные лекции / И. В. Понкин. – М. : Междунар. ин-т гос. службы и упр. Рос. акад. народ. хоз. и гос. службы при Президенте Российской Федерации, 2013. – 196 с.
10. Розроблення публічної політики : практ. посіб. / уклад. А. О. Чемерис. – Київ : ТОВ “Софія”, 2011. – 128 с.
11. Сегеда Т. М. Формування інституційних механізмів публічної політики в Україні у контексті комунікативного діалогу між владою та суспільством / Т. М. Сегеда // *Ефективність державного управління*. – 2014. – Вип. 38. – С. 340–347.
12. Ситник С. В. GR – інструмент функціонального представництва інтересів та забезпечення публічної політики [Електронний ресурс] / С. В. Ситник // *Відкриті очі*. – Режим доступу : <http://www.vidkryti-ochi.org.ua/2012/04/gr.html>.
13. Телешун С. Механізми правового забезпечення реалізації засад публічної політики / С. Телешун, С. Ситник // *Політичний менеджмент*. – 2011. – № 2. – С. 33–43.
14. Телешун С. О. Сутність публічної політики: контекст політики та публічного управління [Електронний ресурс] / С. О. Телешун // *Відкриті очі*. – Режим доступу: http://www.vidkryti-ochi.org.ua/2016/05/blog-post_30.html.
15. Худоба О. В. Удосконалення механізмів формування та реалізації державної політики у сфері протидії епідемії ВІЛ-інфекції/СНІДу та наркоманії в Україні (на прикладі Львівської області) : автореф. дис. ... канд. держ. упр. : 25.00.02 / Худоба О. В. ; Львів. регіон. ін-т держ. упр. Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. – Львів, 2008. – 20 с.
16. Хожило І. І. Державна політика України у сфері профілактики ВІЛ-інфекції/СНІДу: механізми формування та реалізації : автореф. дис. ... д-ра наук з держ. управління : 25.00.02 / Хожило І. І. ; Дон. держ. ун-т упр. – Донецьк, 2009. – 36 с.
17. Федерализм и публичная сфера в России / А. А. Галкин, П. А. Федосов, С. Д. Валентей, В. Д. Соловей // *Полис. Политические исследования*. – 2001. – № 4. – С. 132–161.
18. Living With the Stigma of Hepatitis C / G. Butt, B. L. Paterson, L. K. McGuinness // *Western Journal of Nursing Research*. – 2008. – V. 30. – N 2. – P. 204–221.
19. Moe Espen Institutions of Mass Deception: The Arrival of Mass Politics and the Perversion of the Public Sphere [Електронний ресурс] // *International Studies Association 48th Annual Convention, Hilton Chicago, CHICAGO, IL, USA, Feb 28, 2007 / Espen Moe*. – Режим доступу : http://citation.allacademic.com/meta/p_mla_apa_research_citation/1/7/9/5/1/pages179512/p179512-1.php.
20. Radin B. A. Beyond Machiavelli: Policy Analysis Comes of Age / B. A. Radin. – Washington, DC : George town University Press, 2000. – 240 p.
21. UNAIDS Gapreport, 2014 [World Health Organization. AIDS Epidemic Update, December [Електронний ресурс]]. – Режим доступу : www.who.int/hiv/pub/epidemiology/epiupdate2005/en/index.html.

22. World Health Organization (2005). AIDS Epidemic Update, [Online], available at: [www.who.int/hiv/pub/epidemiology/epiupdate2005/en/\(accessed 27 March 2018\)](http://www.who.int/hiv/pub/epidemiology/epiupdate2005/en/(accessed 27 March 2018)).

REFERENCES

1. Anderson D. (2008), Publichnaja politika: ot teorii k praktike [Public policy: from theory to practice], Aletejja, SPb.
2. Galkin, A. A. Fedosov, P. A. Valentej, S. D. and Solovej, V. D. (2001), Federalizm i publichnaya sfera v Rossii [Federalism and the public sphere in Russia], Polis. Politicheskie issledovaniya, vol. 4, pp.132–161.
3. Dem’janchuk, O. P. (2000), Derzhavna polityka” ta “publichna polityka: variant perehidnogo periodu [“State Policy” and “Public Policy”: Transitional Option], Politychni nauky. vol. 18, pp. 31–36.
4. Kandagura, K. S. (2015), Mehanizm derzhavnogo upravlinnja u sferi vzajemovidnosyn vlady z instytutamy gromadjans’kogo suspil’stva [Mechanism of public administration in the sphere of relations between the authorities and civil society institutions], Derzhavne upravlinnia: udoskonalennia ta rozvytok, [Online], vol. 1, available at: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=808> (Accessed 24 March 2018).
5. Krasyn, Ju. A. (2004), Publychnaja sfera y publichnaja polytyka v rossijskom yzmerenyy [Public sphere and public policy in the Russian dimension], Polytyja, vol. 3, pp. 5–23.
6. Muzichenko, G. V. Derzhavna polityka Ukraini: osnovi viznachennya ta analizu v mezhah politychnoi nauki [State policy of Ukraine: basics of definition and analysis within the limits of political science], Gobar international scientific analytical project, [Online], available at: <http://gisap.eu/ru/node/504> (Accessed 24 March 2018).
7. Nanivska, V. T. (2005), Publichna polityka – viklik dlya novoyi vladi [Public policy is a challenge for the new government], Informatsiyni biuleten Mizhnarodnoho tsentru perspektyvnykh doslidzhen. Visnyk tsentru, [Online], vol. 42 (301), available at: http://icps.newagelab.com.ua/pub/files/41/47/nl_ukr_20051205_0301.pdf (Accessed 24 March 2018) (Accessed 28 March 2018).
8. Pal, L. (1999), Analiz derzhavnoyi politiki [Analysis of State policy], Osnovi, Kyiv.
9. Podzolkov, Yu. A. (2015), Publichna politika v Ukraini: nov printsipi vzaemodiya vladi ta gromadskogo suspilstva [Public policy in Ukraine: new principles of interaction between government and civil society], Abstract of Ph. D. dissertation, Polit. nauk, Natsionalnyy universitet “Odeska yuridichna akademiya”, Odesa, Ukraine.
10. Ponkin, I. V (2013), Obschaya teoriya publichnogo upravleniya: Izbrannyye lektsii [General Theory of Public Administration: Selected lectures] Mezhdunarodnyiy Institut gosudarstvennoy sluzhby i upravleniya Rossiyskoy akademii narodnogo hozyaystva i gosudarstvennoy sluzhby pri Prezidente Rossiyskoy Federatsii, Moskva, Russia.
11. Chemeris, A. O. (2011), Rozroblennya publichnoyi politik [Development of public policy], TOV “Sofiya“, Kyiv, Ukraine.
12. Segeda, T. M. (2014), Formuvannia instytutsiinykh mekhanizmiv publichnoi polityky v Ukraini u konteksti komunikatyvnoho dialohu mizh vladoiu ta suspilstvom [Formation of institutional mechanisms of public policy in Ukraine in the context of a communicative dialogue between the public and the society], EfektivnIst derzhavnogo upravlinnya, vol. 38, pp. 340–347.
13. Sitnik, S. V. (2012), GR – instrument funktsionalnogo predstavnytstva interesiv ta zabezpechennia publichnoi polityky [The essence of public policy: the context of politics and public administration Instruments for the functioning of the representation of interests and that of public policy], Vidkryti ochi, [Online], available at: <http://www.vidkryti-ochi.org.ua/2012/04/gr.html> (Accessed 24 March 2018).
14. Teleshun, S. O. (2011), Mekhanizmy pravovoho zabezpechennia realizatsii zasad publichnoi polityky [Mechanisms for the legal enforcement of ambushes of public policy], Politychniy menedzhment, vol. 2, pp. 33–43

15. Teleshun S. O. (2016), Sutnist publichnoi polityky: kontekst polityky ta publichnogo upravlinnia [The essence of public policy: the context of politics and public administration], Vidkryti ochi, [Online], available at: http://www.vidkryti-ochi.org.ua/2016/05/blog-post_30.html (Accessed 24 .March 2018)
16. Hudoba, O. V. (2008), Udoskonalennia mekhanizmiv formuvannia ta realizatsii derzhavnoi polityky u sferi protydii epidemii VIL-infektsii/SNIDu ta narkomanii v Ukraini (na prykladi Lvivskoi oblasti) [Improvement of mechanisms of forming and realization of public policy in the field of counteraction to the epidemic of HIV / AIDS and drug addiction in Ukraine (on the example of the Lviv area)], Ph. D. Thesis, Derzh. Upravlinnya, Lvivskiy regionalniy In-t derzh. upravlinnya Natsionalnoyi akademiyi derzh. upravlinnya pri Prezidentovi Ukrayini, Lviv, Ukraine.
17. Hozhilo, I. I. (2009), Derzhavna polityka Ukrainy u sferi profilaktyky VIL-infektsii/SNIDu: mekhanizmy formuvannia ta realizatsii [Ukraine's policy in the area of prevention of HIV / AIDS: mechanisms of formation and realization], Ph. D. Thesis, Derzh. upravlinnya, Donetskii derzh. un-t upravlinnya , Donetsk, Ukraine.
18. Butt, G. Paterson, B. L. and McGuinness, L. K. (2008) Living With the Stigma of Hepatitis C, Western Journal of Nursing Research, vol. 30, №2, pp. 204–221.
19. Moe, Espen (2007), Institutions of Mass Deception: The Arrival of Mass Politics and the Perversion of the Public Sphere, International Studies Association 48th Annual Convention, Hilton Chicago, CHICAGO, IL, USA, Feb 28, [Online], available at: http://citation.allacademic.com/meta/p_mla_apa_research_citation/1/7/9/5/1/pages179512/p179512-1.php (accessed 18 March 2018).
20. Radin, B. A. Beyond Machiavelli: Policy Analysis Comes of Age, , DC: George town University Press, Washington.
21. UNAIDS Gapreport (2014), [Online], available at: <http://www.unaids.org/ru/resources/presscentre/pressreleaseandstatementarchive/2014/july/20140716prgareport> (accessed 22 Feb 2018).
22. World Health Organization (2005). AIDS Epidemic Update, [Online], available at: www.who.int/hiv/pub/epidemiology/epiupdate2005/en/ (accessed 27 March 2018).

SUMMARY

Statement of the problem. Stigmatization and discrimination against people with HIV/AIDS. It has a negative impact on the socio-economic situation in the state and civil society as a whole. The problem of stigma and discrimination requires a comprehensive approach and non-standard administrative decisions to challenge it.

Analysis of recent publications on the problem and defining parts of the fundamental problem non-solved earlier.

The majority of researchers today believe that public policy is not the priority of the government. A wide range of non-state institutions conduct public policy with the aim to solve significant social problems, among which is stigma and discrimination against HIV/AIDS people. This situation requires implementation of public policy instruments, which could be crucial in solving the stated problem.

The **aim** of the research is to define peculiarities of public policy mechanisms in the context of combating stigma and discrimination against people living with HIV/AIDS in Ukraine.

Summary of basic research. Public policy mechanisms can be used in combating stigma and discrimination against people living with HIV/AIDS in Ukraine. The process of selecting specific mechanisms or several mechanisms of public policy for solving the problem of stigma and discrimination against HIV/AIDS people presupposes a balanced approach and taking into account peculiarities of implementing those mechanisms.

The related public policy mechanisms can be differentiated as informative, legal, organizing, educational, administrative and others. Only integrated use of all public policy mechanisms will achieve the most effective and optimal results in solving socially significant problems.

Current mechanisms of public policy for combating stigma and discrimination against HIV/AIDS people are developed insufficiently in Ukraine. Main factor of the existence of the problem is absence of fundamental strategy for combating stigma and discrimination against HIV/AIDS people approved by society.

Public policy functioning depends on the implementation of its mechanisms in management and decision-making.

Public policy mechanisms in the area of combating stigma and discrimination against HIV/AIDS people include medico-social, legal, educational, economic-financial, administrative-managerial and informative.

HIV/AIDS people must have easy and unimpeded access to medical treatment, care and support with all necessary medicines. Medico-social mechanism of public policy is directed to achieve these goals.

Informative mechanism is the most influential instrument of public policy, realized through the combination of various information flows as a means of communication between the authorities and society.

Educational mechanism of public policy can be defined as a system of enlightening process with a lot of information about the origin, ways of infection, methods of prevention HIV/AIDS and basic information about principles of humanism, freedom and human rights.

Legal mechanism of public policy is considered as a complex of Legal Acts aimed at protection of freedoms and human rights, tolerant attitude, preventing discrimination and adaptation HIV/AIDS people to social life.

Administrative-managerial mechanism presupposes administrative, organizing and managerial levels of public policy ensuring implementation, regulation, organisation and control of decisions preventing and combating stigma and discrimination against HIV/AIDS people.

Economic component of public policy determines the level and quality of decisions, progress in political and social processes, and as a result, the effectiveness of public policy functioning. Economic-financial mechanism acts as a base and the most important element within solving socially significant problems as stigmatization and discrimination against people with HIV/AIDS.

Conclusions. Implementation of public policy mechanisms for solving problem of stigma and discrimination against HIV/AIDS people presupposes flexibility, quick reaction, taking into account national and regional peculiarities of the issue. The most important condition of the effective public policy functioning to solve the above-mentioned problem is organizing open constructive dialogue between the authorities and the community with involving people living with HIV/AIDS in discussion.

Perspectives of further research. Public policy instruments are the most effective current means of combating stigma and discrimination against HIV/AIDS people. At the same time, the issue of realization and implementation of public policy mechanisms in the area of combating stigma and discrimination against HIV/AIDS people requires further research.